

Públic

OBRIR LES ESCOLES ÉS MÉS NECESSARI I URGENT **PER A LA RECUPERACIÓ ECONÒMICA QUE ELS** **AVIONS O ELS TRENS D'ALTA VELOCITAT**

Vicenç Navarro

Catedràtic Emèrit de Ciències Polítiques i Polítiques Públiques,
Universitat Pompeu Fabra; Director del JHU-UPF Public Policy Center
en Barcelona

22 de juliol del 2020

Com he indicat en articles anteriors, **hi ha gairebé un consens entre els governants dels països a ambdós costats de l'Atlàntic Nord (Amèrica del Nord i Europa Occidental) sobre el fet que cal augmentar la despesa pública en quantitats mai vistes abans** per, per exemple, ajudar empreses privades que es consideren clau amb l'objectiu d'assegurar la mobilitat de béns i serveis necessaris per a la recuperació econòmica. És per això que s'estan destinant grans quantitats de fons públics a les línies aèries i a les empreses de comunicació digital, considerades clau per a aquesta recuperació econòmica. **Ara bé, hi ha algunes àrees que gairebé no han tingut visibilitat en els principals mitjans d'informació i que, tot i això, són molt més importants per agilitzar aquesta recuperació que aquelles empreses. M'estic referint als serveis d'atenció i**

educació a les criatures, nens i nenes, i adolescents, que tenen uns dèficits de recursos i de finançament que estan endarrerint aquesta recuperació. Estem veient ja com **el tancament de les escoles durant els mesos de confinament ha tingut un impacte paralitzant sobre l'economia espanyola, al mantenir els pares i mares -la majoria, treballadores i treballadors- a casa, atenent-los.**

Què passa quan les escoles es tanquen a un país

Durant diversos mesos, grans sectors de la població han estat confinats a casa i, per tant, l'educació de criatures, nens i nenes i joves ha estat a distància, és a dir, per mitjans digitals. Però aquesta situació ha tingut conseqüències enormement negatives que expliquen la resistència de la ciutadania a continuar aquests confinaments. **Entre elles hi ha el gran endarreriment escolar que ha causat la interrupció de la docència presencial.** El canvi obligat en el model d'educació a causa de la pandèmia, de presencial a virtual, ha implicat, per a grans sectors de l'alumnat, un impacte negatiu molt significatiu per al seu rendiment escolar. Als EUA s'ha quantificat aquest endarreriment i **suposa, aproximadament, l'equivalent al contingut de tot un curs acadèmic.** Aquesta situació ha danyat primordialment aquelles criatures, nens i nenes i adolescents de famílies amb pocs recursos, que no disposen d'ordinadors i/o

connexions estables i/o segures a internet, fet al qual s'afegeix la tendència a una **menor capacitat dels pares i mares d'aquestes famílies per ajudar-los en els seus estudis**, ja sigui a causa d'un **menor nivell d'estudis adquirits** o a una **manca de temps causada per les llargues jornades de treball** a què estan sotmesos. **Tot això accentua les enormes desigualtats d'oportunitats que hi ha a Espanya (agregades per la dicotomia escola pública versus privada-concertada que caracteritza el sistema escolar espanyol), i danya especialment les classes populars amb menys recursos.** Aquesta situació de desavantatge educatiu marca aquests estudiants per a la resta de les seves vides, i viola el principi democràtic que afirma que tot ciutadà hauria de tenir les mateixes oportunitats per avançar a la nostra societat.

Altres dimensions del sistema escolar que han desaparegut amb el tancament de les escoles

Però el dany no és només educacional. El sistema educatiu també inclou tota una gamma de serveis, **des de l'alimentació als serveis sanitaris (a molts països, el procés vacunal es fa a través del sistema educatiu), que queden molt limitats en el context de l'educació virtual, ja que es dilueix la relació interpersonal intrínseca a la docència presencial.** L'absència o limitació d'aquests serveis crea problemes gravíssims per a les famílies. I **a Espanya, dir "famílies" equival a dir "dones". Per això l'absència d'aquests**

serveis (des de la funció de guarderia a l'alimentària, a més de l'educativa) crea una problemàtica enorme per a les dones (ja enormement sobrecarregades) i per a la resta dels membres de les famílies, ja que els força (i molt en especial, a les dones) a fer canvis en els seus horaris laborals, que afecten enormement la dinàmica de la seva vida laboral i, per tant, la vida econòmica del país. Sens cap mena de dubte, la retenció de la dona en les tasques familiars és una de les principals causes de la seva escassa participació en el mercat de treball (61%) i, per tant, de l'**escàs desenvolupament del país.** Si la seva presència al mercat laboral fos del 80%, como a Suècia, hi hauria **2,5 milions més de treballadors a Espanya**, els quals crearien riquesa, pagarien impostos i cotitzarien a la Seguretat Social, cosa que **augmentaria el nivell de vida de les famílies i la demanda domèstica, que és el motor de l'economia.**

Per això és urgent que les escoles reobrin al setembre

Hi ha un desig enorme i comprensible perquè s'obrin les escoles i es torni a la normalitat tan aviat com sigui possible. Aquest desig està generalitzat. **Però hi ha un gran problema, i és que hi ha una pandèmia. Tornar a la normalitat és impossible, si per normalitat s'entén fer les coses com es feien abans de la pandèmia.** És per això que, excepte en **casos extrems** (com passa amb el **govern Trump dels EUA**, que exigeix la reobertura completa

i immediata de les escoles mentre **ignora la gravetat de la pandèmia**), a la **majoria dels països de l'Atlàntic Nord s'ha generat una profunda reflexió** sobre com fer aquesta obertura de les escoles, **a fi de minimitzar els riscos de propagació de la pandèmia.**

Per fer bé aquesta reflexió, és important conèixer la naturalesa del risc per evitar la indiferència, d'una banda, o l'excessiva alarma, de l'altra. I sembla ser que el coneixement epidemiològic més creïble assenyala que **les possibilitats que les escoles es converteixin en grans fonts de contagi són limitades.** Segons *l'American Academy of Pediatrics*, **el percentatge dels casos coneguts de la malaltia generada pel coronavirus que es donen en nens o nenes està molt per sota del pes que té la població d'aquestes edats als EUA.** Una altra nota positiva és que la seva taxa d'hospitalització és de 0,1 per cada 100.000 habitants, comparada amb la de 7,4 per cada 100.000 habitants en la franja d'edat de 50 a 64 anys (veure l'article "We Have to Focus on Opening Schools, Not Bars", de Jennifer B. Nuzzo i Joshua M. Sharfstein, *New York Times*, 01.07.2020). **I la taxa de mortalitat és molt, molt baixa.** En resum, l'evidència científica sembla confirmar que el coronavirus afecta els infants i els nens, però amb **menys intensitat que a la resta de la població.** És més, **el seu rol com a transmissors del virus és menor que el que tenen**

propagant la grip. És cert que poden contagiar, però menys que en el cas de la grip.

El professor Joshua Sharfstein, de la John Hopkins University i membre del JHU-UPF Public Policy Center (expert en l'anàlisi de l'expansió de la pandèmia i les seves conseqüències), després d'un estudi exhaustiu de la incidència i prevalença de la malaltia de la COVID-19 entre les criatures i els nens i nenes, **va concloure que el risc de propagació i contagi de la pandèmia a través de l'obertura de les escoles és molt limitat. Però (i és un però important) hi és. I és aquest el punt a resoldre: com minimitzar aquest risc per als nens i les nenes i per a d'altres persones que poguessin ser contagiades per aquestes criatures, la qual cosa ens porta a analitzar el significat de la "nova normalitat", així com la importància que aquest risc té per facilitar o obstaculitzar la integració de la dona en el món laboral. I és aquí on l'Estat (ja sigui a nivell central, autonòmic o local) ha d'invertir recursos per minimitzar aquests riscos.**

Mesures que han mostrat ser eficaces en l'establiment d'una nova normalitat

L'experiència internacional mostra clarament les intervencions requerides per assolir aquesta "nova normalitat", i que han permès obrir les escoles a d'altres països. **Àustria, Dinamarca, Alemanya i**

Noruega són casos exitosos en la limitació del risc de contagi. I una mesura important ha estat la de limitar la mida de les aules, amb l'adopció de mesures molt actives de prevenció i control de les infeccions, com ara la distància entre estudiants i docents, l'ús obligatori de mascaretes (amb controls diaris dels símptomes de la malaltia i contagi entre els estudiants, empleats i docents) i la implementació de normes de comportament higiènic. També han mostrat la importància d'espaiar les aules, impartint docència en espais a l'aire lliure i/o habilitar espais extra mitjançant mòduls de muntatge ràpid (quan calgui) per mantenir la distància requerida. I sempre es fa imprescindible la planificació de l'any acadèmic, per resoldre els brots que puguin sorgir i que puguin exigir mesures complementàries en casos excepcionals, com ara recórrer a la docència en línia. No cal dir que tot això implica un gran augment de recursos, inclosos de personal, que ha de ser objecte d'una ajuda extraordinària per part de l'Estat.

I és això el que em fa tornar al punt de partida de l'article: les prioritats en les ajudes de despesa pública. **Un element clau de la recuperació econòmica és corregir els enormes dèficits que existeixen a l'Estat del Benestar espanyol, dèficits que, com he mostrat i assenyalat en un altre article, estan obstaculitzant el desenvolupament econòmic i social d'Espanya.** Repeteixo el que

ja vaig dir! **Existeixen amplis acords** entre les forces democràtiques de tots els colors **que cal reindustrialitzar el país per dur a terme una reconversió molt notable de la seva esfera productiva**, en la direcció, per exemple, de **substituir la dependència d'energies contaminants per fonts d'energia renovables**. I en centres progressistes, **l'expressió *New Deal Verd* està fent fortuna**. Però **no hi ha la mateixa sensibilitat pel que fa al *New Deal Social***, sense el qual no es podrà garantir un desenvolupament més just, equitatiu i alliberador del que tenim ara, i que ens porta a un desastre humà, social i econòmic.

S'ha parlat molt de l'impacte del confinament en l'economia, però s'ha parlat molt poc de l'impacte que ha generat directament en les criatures, nens i nenes i adolescents, i indirectament en les famílies, de les quals la majoria són persones normals i corrents que reben els seus ingressos a través dels salaris, i que avantposaran la salut dels seus membres per davant de tot, i molt en particular la dels més vulnerables, particularment les seves persones grans i les seves criatures, nens i nenes. És per això que, si no es garanteix, la recuperació econòmica no es produirà ni amb la rapidesa que caldria ni en la direcció cap a una societat més justa que fa falta. Així de clar.